

Monumentnummer*: 531655

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 19 december 2014
Kadaster deel/nr: 65333/24

Complexnummer 531650 *Complexnaam* NHW-Fort Everdingen te Culemborg

*Woonplaats** Culemborg *Gemeente** Culemborg *Provincie** Gelderland

Locatiennaam Culemborg *Locatieomschrijving* Fort Everdingen

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Culemborg	L			193
Culemborg	L			376
Culemborg	L			196
Culemborg	L			447
Culemborg	L			197
Culemborg	L			307
Culemborg	L			451
Culemborg	L			448
Culemborg	L			278
Culemborg	L			444
Culemborg	L			450
Culemborg	L			449
Culemborg	L			308
Culemborg	L			313
Culemborg	L			198

*Rijksmonumentomschrijving***

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Cluster 501.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

REMISE MET SCHUIL- EN BERGPLAATSEN / BOMVRIJ GEBOUW A2 (zuidoostbastion) van een type dat aan drie zijden en bovenop is gedekt met aarde. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden tegen beschietingen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren bepaald aantal inslagen van zwaar kaliber.

Omschrijving

Drielaagse REMISE MET SCHUIL- EN BERGPLAATSEN / BOMVRIJ GEBOUW A2 op het zuidoostelijk deel van Fort Everdingen, gekenmerkt door een in tweeën gelede bakstenen gevel aan de westzijde, die op de verdieping sterk terug ligt. De verdieping kent eigen toegangen, die bereikbaar zijn via een ontsluiting die over het dak van de begane grond loopt. De tussenverdieping heeft geen gevel. Het rond 1880 gerealiseerde gebouw wordt gedekt door een aarden laag, die alle zijden, behalve de bakstenen gevels, aan het zicht onttrekt. De aarden laag is aangebracht als bescherming tegen inslagen van projectielen. De beide eenlaagse gevels zijn vrij hoog en hebben een sobere en functionele architectuur. Aan de uiteinden gaat de onderste gevel voor een deel schuil achter de aflopende aanaarding; de bovenste gevel is aan weerszijden afgeschuind, eveneens in verband met de aanaarding. De gevelopeningen - toegangen en vensteropeningen - zijn getoogd en kennen voornamelijk ijzeren afsluitingen. Aan de rechterzijde een betonnen geschutopstelling uit 1907.

Het interieur werd niet bezocht.

Waardering

De drielaagse REMISE MET SCHUIL- EN BERGPLAATSEN / BOMVRIJ GEBOUW A2 van Fort Everdingen is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende

offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1880, namelijk een voorbeeld van een bakstenen, met aarde gedekt, bomvrij gebouw.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het in verschijningsvorm de kenmerken vertoont die het toenmalige defensieve doel onderstrepen.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat het in de loop der tijd weinig wezenlijke aanpassingen heeft ondergaan en het de oorspronkelijke structuur heeft behouden.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie